

Granskningsutlåtande

Detaljplan för Bromstensstaden etapp 2 – del av kvarteren Gunhild, Gustav och Bromsten m.fl. vid Skogängsvägen i stadsdelen Bromsten i Stockholm Dp 2014-19911

Innehåll

Sammanfattning	1
Bakgrund.....	3
Förslagets syfte och huvuddrag.....	3
Granskning.....	4
Synpunkter inkomna under granskningarna	4
Remissinstanser	4
Sakägare enligt fastighetsförteckningen.....	9
Övriga.....	12
Synpunkter inkomna under samråd och granskning som ej tillgodosetts	17
Stadsbyggnadskontorets ställningstagande	17
Stadsbyggnadskontorets sammanvägda ställningstagande	29

Sammanfattning

Syftet med detaljplanen är att omvandla en del av Bromstens industriområde till en funktionsblandad stadsdel för boende och besökare med bostäder, verksamheter och samhällsservice. Skogängsvägen blir det nya huvudstråket mellan Spånga och Bromsten där aktiva bottenvåningar är en förutsättning för att skapa en trygg och levande stadsmiljö. Detaljplanen möjliggör ca 1000 lägenheter, en förskola, en skola, en idrottshall och två fotbollsplaner.

Planförslaget ställdes ut för granskning 2017-06-21 – 2017-08-02.
En ny granskning genomfördes 2017-09-20 – 2017-10-18.

Stadsbyggnadskontoret

Fleminggatan 4
Box 8314
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 27 300
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se
stockholm.se

Syftet med den nya granskningen för den del av förslaget till detaljplan som berör Bromstens IP är att användningen idrott (R) kompletterades till användningen skola/förskola (S1) på den norra bollplanen. Användningen blir därmed RS1 (idrott och skola/förskola). I tidigare granskning 2017-06-21 – 2017-08-02 var användningen enbart S1 (skola/ förskola).

Under den första granskningen har 143 yttranden inkommit och under den senare granskningen har 65 yttranden inkommit. Flertalet remissinstanser tillstyrker eller har ingen erinran mot planförslaget men länsstyrelsen har synpunkter på riksintresse för järnväg, luftfart, miljö kvalitetsnormer för vatten, buller, geoteknik, transporter av farligt gods och översvämningsrisk.

Samtliga yttranden från privatpersoner och föreningar motsätter sig planeringen av en skola på den norra bollplanen och framför argument och alternativa platser för en skola. Protestlistor om totalt 1410 namnunderskrifter har inkommit. En del synpunkter berör även andra sakfrågor som främst handlar om bebyggelsestätheten, trafiksituationen, översvämningsrisken, längden på granskningstiden och tillfället för granskningen.

Stadsbyggnadskontoret bedömer att remissinstansernas yttranden och särskilt länsstyrelsens synpunkter kan hanteras genom uppdaterade utredningar, förtydliganden i planbeskrivningen och små justeringar i plankartan.

Länsstyrelsen rekommenderar att bostäder ska skyddas från ett beräknat högsta flöde (BHF) vid översvämning.

Stadsbyggnadskontoret bedömer utifrån framtagna utredningar och analyser att nivån för ett klimatanpassat 100-årsregn med därutöver ytterligare säkerhetsmarginal upp till lägsta golvnivå för skola och bostäder på 1,2 m respektive 1,5 m utgör en rimlig säkerhetsnivå.

Efter den första granskningen bedömde stadsbyggnadskontoret att de inkomna synpunkterna föranledde en ändring av användningen för Bromstens IP till att både möjliggöra skola och idrott, till skillnad från enbart skola. Därmed tvingar planen inte fram att det ska uppföras en skola på Bromstens IP. Denna ändring ställdes ut för ny granskning.

Stadsbyggnadskontoret ser till behovet av både skola och idrott i området och är insatt i problematiken när dessa funktioner konkurrerar om yta på grund av bristen på allmän mark. Kontoret bedömer att den ändrade planen med flexibel användning är en lösning som delvis bemöter de inkomna synpunkterna då möjligheten ges att bedriva idrott på hela Bromstens IP. Samtidigt kommer behovet av nya skolplatser i Bromsten att bli akut om det inte planeras för skola, varför möjligheten ges att uppföra en skola mot Duvbovägen på Bromstens IP. Denna möjlighet ska ses som ett sista alternativ om ingen annan bättre alternativ plats tillåter en

skola för 900 elever. I nuläget pågår en fördjupad lokaliseringsstudie som utreder alternativa platser mer ingående. Om en skola byggs så kommer Bromstens IP:s spelyta minska med ca 25% men speltiderna kommer endast minska ytterst markant och med konstgräs på Solhems BP så kommer speltiderna att öka. Hela Bromstens IP kommer att om disponeras för att optimera platsen så långt det går för att kunna säkra nästintill samma antal speltider som finns idag. Stadsbyggnadskontoret bedömer dock Bromstens IP som den mest fördelaktiga platsen för en ny skola utifrån rådande förutsättningar och avstånd ifrån den planerade bebyggelsen med trygg och säker skolväg.

Inkomna synpunkter föranleder följande förändringar av planförslaget.

Plankartan:

- nya u-områden från Skogängsvägen till E1-området
- förtydliganden av administrativa bestämmelser
- förtydligande av bestämmelsen om skyddsplank
- ny zon med prickmark inom 15 meter från järnvägen
- ny planbestämmelse som föreskriver kalkcementstabilisering eller likvärdig teknik för stabilisering av marken som ersätter bestämmelsen om att laster inte får tillföras lerjordar
- ny planbestämmelse som skyddar byggnader från översvämning upp till 100-årsnivån

Planbeskrivningen:

- uppdaterade utredningar och förtydliganden i frågor beträffande översvämning, dagvatten, miljö kvalitetsnormer för dagvatten, risk, geoteknik, markföroreningar, fastighetsrättsliga frågor och skuggstudier.
- beskrivning av en möjlig disposition av en planerad skola och idrottshall och dess trafiksituation

Kontoret föreslår att förslaget till detaljplan antas.

Bakgrund

Förslagets syfte och huvuddrag

Syftet med detaljplanen är att omvandla en del av Bromstens industriområde till en funktionsblandad stadsdel för boende och besökare med bostäder, verksamheter och samhällsservice. Skogängsvägen blir det nya huvudstråket mellan Spånga och Bromsten där aktiva bottenvåningar är en förutsättning för att skapa en trygg och levande stadsmiljö. Detaljplanen möjliggör ca 1000 lägenheter, en förskola, en skola och idrottshall.

Granskning

Aktuell detaljplan ställdes ut för granskning under perioden 2017-06-21 – 2017-08-02. En ny granskning genomfördes 2017-09-20 – 2017-10-18 med två veckors förlängning med nytt utskick på grund av felskrivning av adressen och berörda fastigheter. Information skickades ut enligt sändlista till remissinstanser, berörda sakägare enligt fastighetsförteckningen samt andra intressenter som under samrådet skriftligen framfört synpunkter. Övriga informerades genom annons i Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet 2017-06-21. Planförslaget visades i Tekniska Nämndhuset, samt på stadsbyggnadskontorets hemsida, www.stockholm.se/detaljplaner.

Synpunkter inkomna under granskningarna

Nedan redovisas en sammanfattning av de synpunkter som inkom under båda granskningarna. Yttrandena i sin helhet finns att ta del av i planakten.

Remissinstanser

Länsstyrelsen

- Länsstyrelsen delar trafikverkets synpunkter och att detta ska åtgärdas
- Det bör finnas en allmän text om riksintresset för luftfart kopplat till deras tekniska system
- kommunen ska redovisa de samlade konsekvenserna av exploateringen för vattenkvaliteten i Bällstaån och visa på vilka åtgärder som behöver genomföras för att säkerställa att MKN vatten följs.
- planbestämmelser för buller och vibration bör införas på plankartan
- Länsstyrelsen instämmer i SGI:s synpunkter om att oklarheter kvarstår gällande geoteknik som behöver förtydligas
- byggnadstekniska åtgärder bör inte ensamt vara det som gör att människor kan vistas i planerad bebyggelse utan hälsorisker för klorerade alifater
- kommunen behöver visa att platsen för skolan är lämplig för sitt ändamål utifrån markföreningar
- en högre persontäthet i riskutredningen bör ses över och kompletteras och om detta påverkar skyddsåtgärderna
- statistikunderlaget för transport av farligt gods bör ses över och dess påverkan
- Länsstyrelsen kan utifrån nuvarande underlag inte bedöma planens lämplighet avseende risken för översvämning. Kommunen behöver utreda hur planerad bebyggelse påverkas av ett högsta dimensionerande flöde (BHF) i

Bällstaån och därefter implementera riskreducerande åtgärder.

Statens geotekniska institut

- har ej erhållit alla bilagor
- förtydligande avseende konsultens bedömning av den geotekniska utredningens detaljeringsgrad
- porttryck och säkerhetsfaktor redovisas inte
- planerad höjning av marknivå är ej angiven i plankarta förutom i gata
- område där kc-pelare ska installeras saknas
- om det krävs åtgärder så ska dessa på ett plantekniskt godtagbart sätt säkerställas i planen. detta är särskilt viktigt då det förekommer uppgift om kvicklera. områden där kvicklera förekommer bör tydliggöras
- planbestämmelsen om belastning av marken bör ses över då den kan ses som motsägelsefullt om mark behöver belastas för totalstabiliteten i området
- de geotekniska handlingarna bör uppdateras för området där skolan planeras

Trafikverket

- Det bör föras in en allmän text om riksintresset för luftfarten kopplat till de tekniska system som LFV äger och som är en del av riksintresset
- Plankartan behöver dock justeras så att prickmark löper 15 meter från slutläget på närmsta spårmitt
- Plankartan behöver justeras i förhållande till gällande järnvägsplan så att anslutning och tillträde till teknikhusen säkras. Det behöver också tas med i planbeskrivningens genomförandebeskrivning under Rättigheter
- Trafikverkets riktlinjer anger att P-platser inom kvartersmark ska ligga på ett avstånd om minst 15 m från närmsta spårmitt, ett kortare avstånd kan vara möjligt om ett skyddsplank uppförs. Ett sådant måste dock uppföras på ett avstånd från fastighetsgräns så att det går att både uppföra och underhålla från egen fastighet.
- Utformningen av gc-tunneln innebär att gc-porten ligger ca 0,5 m in på den tänkta fastigheten Gunhild 5, vilket behöver ändras i plankartan
- För att staden ska kunna underhålla gc-tunnelns konstruktionen behövs också ett utrymme av ca 6 m utanför betongkonstruktionen. Detta ska också framgå av detaljplanen och säkras genom en bestämmelse på plankartan
- Planbeskrivningen nämner också under stycket Vibrationer från Mälarbanan (S.35) att nytt tillkommande spår kommer att byggas mellan befintligt spår och planerad bebyggelse.

- Detta stämmer inte då de båda tillkommande spåren kommer löpa väster om befintliga spår. Texten bör därför tas bort.
- Bullerutredningen beskriver en bullerskyddsskärm som det dock inte finns någon bestämmelse om i plankartan
  - Bullerutredningen visar även att glasskärmar ska finnas i glappen mellan kvarteren. Detta saknas också i plankartan som en bestämmelse och i planbeskrivningen
  - I PM geoteknik föreslås KC-pelare med lutning 4:1 vilket skulle innebära att de hamnar 6 m in på Trafikverkets fastighet Norrmalm 5:1. Detta kan Trafikverket inte medge
  - Höga och motstående fasader kring en bullerkälla kan resultera i reflekterande buller med förstärkta bullernivåer som resultat vilket inte beaktas i utredningarna
  - Trafikverket anser att skärmar och eller bullerskyddsskärmar som inte ägs av Trafikverket ska uppföras minst 1,5 – 2 m från fastighetsgräns så att de kan anläggas och underhållas från egen fastighet.
  - Dagvattenutredningen visar att Mälarbanans framtida gång/cykelväg översvämmas vid 100 års regn. Som skydd föreslås en mur som hindrar breddning från kvartersmark till gc-tunneln. Denna mur är inte med i plankartan.
  - Det bör införas en bestämmelse i plankartan om att markarbeten inom planområdet, dvs pålning, spontning eller schaktning eller annan verksamhet som kan inverka menligt på järnvägsanläggningen måste föregås av avtal med Trafikverket.
  - Detaljplaneområdet är berört av mark som enligt järnvägsplanen omfattas av tillfällig nyttjanderätt under byggtiden. Detta bör beaktas i genomförandebeskrivningen.

Skanova

Skanova önskar så långt som möjligt behålla befintliga teleanläggningar i nuvarande läge. Tvingas Skanova att vidta åtgärder för exploatering förutsätter Skanova att den part som initierar åtgärden även bekostar den.

Ellevio

- Anvisat område för elnätstationer kan vara omöjligt pga. bärighet i väg vid angöring och avsaknad av u-områden samt den begränsade distansen mellan järnväg och bostäder
- Ledningsrätten i borghöjdsvägen begränsar möjligheten att komma fram med de bredare ledningsstråk som behövs
- Den tillkommande skolan ger behov av ytterligare en elnätstation

Trafikförvaltningen
Inga synpunkter.

Trafikkontoret

- Viktigt att det ges tillräckligt utrymme i gatusektionerna för Skogängsvägen för bland annat angöring. Det kan behöva ökas för att inrymma dubbelsidig angöring.
- Övriga gator ska vara genomgående eller ha 18m vändradie för god avfallshantering
- En trafikutredning behövs för att utreda trafikmängden till skolan och idrottsplatsen

Idrottsförvaltningen

- Ianspråktagande av konstgräsplan för skola ska kompenseras med konstgräs på intilliggande naturgräsplan och med konstgräs på Solhems BP innan nuvarande bollplan försvinner
- Yta för parkeringsplats, omklädningsbyggnad och rakbanor för friidrott ska säkerställas i planen
- Gena kopplingar mellan omklädningsbyggnad, klubbhus och bollplan ska skapas
- Dagvattenmagasinet som ska anläggas på Bromstens IP bör läggas under jord i samband med uppförandet av konstgräsplanen
- Den planerade idrottshallen som uppförs av SISAB måste inrymmas på ytan som planläggs för skola
- Hallen ska uppföras som en fullstor idrottshall för att kunna användas även av föreningsliv och allmänhet.

Synpunkter i den nya granskningen:

- Det är angeläget att ersätta idrottsytor som tas i anspråk och därför ska en 11-spelsplan och en 7-spelsplan med konstgräs inrymmas på Bromstens IP och Solhems BP ska förses med konstgräs
- Dessutom ska även ytor för parkering, omklädningsbyggnad, rakbanor för friidrott ersättas och inrymmas
- Det är viktigt att utreda anläggandet av ett dagvattenmagasin under fotbollsplanen noggrant för att säkerställa att idrottsverksamheten inte påverkas negativt

Utbildningsförvaltningen

- Behov av 2 nya grundskolor till 2040
- Kapaciteten på 900 elever i Bromsten behövs i samband med Bromstensstaden
- Förvaltningen är positiv till ytans storlek och flexibilitet
- Skolans behov är en skolidrottshall och ej fullstor idrottshall

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning

- Förvaltningen ser alternativa placeringar för skolan än till placeringen på Bromstens idrottsplats och frågan behöver utredas vidare. Placeringen innebär att idrottsytorna i

Bromsten minskar och invånarnas behov till rekreation och idrott behöver tillgodoses.

Stockholm Vatten och avfall

- Planförslaget bör kompletteras med att dagvatten från fastighetsmark ej får ledas via ytan ut på allmän platsmark.
- Vi har konstaterat att det sker marköversvämningar vid regn med återkomsttid på 100 år vilket kan göra det svårt för räddningsfordon att nå fastigheter.
- Vi konstaterar att översvänningsrisken ökar i delar av planområdet och i närområdet. Frågan skall utredas ytterligare.
- Dagvattenutredningen saknar beskrivning av avrinningsområden. Både för situationen före exploateringen och efter exploateringen. Dagvattenutredningen bör kompletteras med detta.
- Det bör säkerställas att entréer klarar flöden med återkomsttid på 100 år.
- I dagvattenutredningen ser man att dagvatten är planerat att ledas mellan fastigheterna. Detta är ej lämpligt. Förslaget att dagvatten ska brädda från gator till innergårdar är inte en lämplig lösning.
- Olika nivåer på Bällstaån ges i dagvattenutredningen. Se över så att dessa nivåer stämmer. Det bör säkerställas att regn med en återkomsttid på 30 år kan avledas till Bällstaån utan risk för översvämningar på fastigheter inom och kring planområdet.

Liberalerna i Spånga

- Att lägga en skola på en nybyggd och välanvänd konstgräsplan är ett slöseri med skattemedel.
- Det undergräver även det viktiga arbete för ungdomars hälsa och integration som görs av Bromstens IK.
- Med fler bostäder i Bromsten behövs det mer, inte mindre, utrymme för idrott.
- Gör en noggrann genomgång av olika alternativ för placering av en ny skola. Ett sådant alternativ är att placera en ny skola i Bromstensgluggen. Ett annat är att ersätta något eller några av de planerade bostadshusen med en skola.

Fortum Värme
Ingen erinran.

Lantmäterimyndigheten
Ingen erinran.

Sakägare enligt fastighetsförteckningen

Fastpartner

- kvarteret norr om Skogängsvägen närmast bron kan ej ha bostäder med entréer och förgårdsmark i bottenvåningen
- Mot Bällstaån har det föreskrivits franska balkongdörrar men i planarbetet har andra lösningar diskuterats och kommits överens om.
- i planbeskrivningen beskrivs ett avtalsservitut för järnväg på Gustav 1, vilket ej är korrekt.

Ellen Keyskolan

- Det finns risk för polarisering mellan de två befintliga och den planerade skolan
- Ellen Keyskolan använder Bromstens IP och kommer därmed få sämre möjligheter till idrott
- Vi ser en risk för trafikolyckor med ökad trafik på Duvbovägen

Bromstens IK

- BIK har en central roll i integrationsarbetet mellan Rinkeby, Tensta, Hjulsta och Bromsten. Medlemmarna består till 70% av ungdomar med invandrarbakgrund och läget är gynnsamt nära miljonprogramsområden.
- BIK växer kraftigt; 2008 var vi 5 lag och 2017 är vi 27 lag och ca 400 medlemmar och växer med ca 20% per år. 2020 räknar vi med att vara 40 lag.
- BIK har tjejlager för alla årskullar 2006-2012
- BIK är en naturlig mötesplats och det finns ett starkt ideellt engagemang
- Det går en osynlig social gräns mellan Bromsten och Spånga och en ersättningsplan på Solhmes BP gagnar inte BIK
- Det är olyckligt att skola och idrott ställs mot varandra
- Skattepengar slängs i sjön om konstgräsplanen rivs
- Det finns ont om öppna ytor för allmänt bruk
- Staden bör värna ideella idrottsföreningar
- Att inrymma tre skolor inom 100 meter är orimligt
- En stor trafiksituation skapas genom att samla alla skolor nära varandra
- Trygghetskänslan kommer att minska med hög bebyggelse utmed Duvbobägen
- En halvering av Bromstens IP:s ytor skulle kraftigt försämra BIK:s verksamhet
- Det är nästintill omöjligt att få plats med en ny 11-spelsplan och idrottshall på nuvarande naturgräsplan

- Den naturliga kopplingen mellan BIK:s klubbhus och fotbollsplanen försvinner med en skola mellan

Förslag på alternativa platser för skolan:

- I första hand Bromstensgluggen
- Eventuellt ytterligare skola nordost om Spånga IP
- I andra hand Solhems BP

Synpunkter på den nya granskningen:

- Protesterar mot ändrad användning från idrott till skola/idrott
- Idrottsplatsen är fullbokad och med nya invånare ökar trycket på den
- Duvbovägens trafik kaos blir värre med ytterligare en skola. Vi efterlyser en konsekvensanalys för trafik och parekring, en behovsanalys för idrott och en utredning om alternativ placering av skolan
- Marken består av lera och vi har problem med sättningar och är bekymrade om en skola tillkommer
- Vi vill inte ha 900 elever som genar över vår tomt
- Värdet på fastigheten kommer att minska
- Kopplingen mellan klubbhus och idrottsplats försvinner med en skola
- Minst lika många p-platser som idag behövs och med en ny idrottshall måste dessa ersättas
- Det är viktigt att fotbollsplanerna utformas med utrymme runt om för mål, åskådare, lägga hörnor och kasta inkast m.m.
- Ett staket bör placeras mellan 11-spelsplanen och 7-spelsplanen.
- Det är viktigt med grönytor utanför plan för uppvärmning
- Endast alternativet med ett underjordiskt dagvattenmagasin återstår och även där finns ett flertal oklarheter varför ett bevarande av den befintliga konstgräsplanen är viktigt.

Privatpersoners synpunkter

Huvudfrågan i följande sakägares synpunkter är att bevara Bromstens IP:s bollplaner och framförallt bevara konstgräsplanen. Sakägarna motsätter sig därmed att en skola planeras på den norra bollplanen. Flera olika argument, frågor, klagomål, protester, missnöje och förslag på alternativa platser lyfts fram som kan sammanfattas enligt nedan:

- En minskning av spelytan kommer att försämra förutsättningarna för spelarna att utöva fotboll då det redan idag är fullbelagt på många tider av dygnet
- Förutsättningarna för det integrationsarbete som bedrivs i fotbollsklubben kommer att försämrars med minskad spelyta

- Det är anmärkningsvärt att granskningstiden förläggs till sommaren då få är hemma. Granskningstiden bör förlängas så att fler kan ta del av ärendet och yttra sig
- Det finns risk för att Bromstens IK går under med halverad spelyta
- Bromstens IP fungerar som en samlingspunkt för fotbollsspelare och anhöriga i Bromsten
- Bromstens IK tar ett socialt ansvar med låga avgifter och med integrationsarbetet av ensamkommande flyktingbarn
- Förslag på att köpa loss annan mark i området för skola
- Förslag på att bygga skolan på Solhems IP
- Det är slöseri med skattemedel att bygga en konstgräsplan som nu planeras att rivas
- En skola för Bromstensstaden bör placeras i Bromstensstaden
- Hur resulterade det i detta ogenomtänkta förslag?
- Bromstens IP är välanvänd av skolbarn från Ellenkeyskolan och Bromstensskolan
- Förslag på att planera in skolan i Bromstens industriområde
- En konstgräsplan för 11 spelare behövs på Bromstens IP då det går att träna året runt på konstgräs
- Bromstens IP fungerar som en park och offentlig yta
- Det finns risk för översvämningsproblem och grundvattenproblem om en skola byggs på Bromstens IP
- Det har inte gjorts en trafikutredning för hur skolan påverkar ökad trafik på Duvbovägen
- Med en lägsta golvnivå på +6,3 m för skolan behöver marken höjas med ca 2,3 m och stabiliseras med kalkcementpelare då jorden består av lera
- Illustrationer av skolan redovisas inte
- Det kan inte anses lämpligt att få plats med 900 elever på 13500 kvm
- Med så många rivningstomter i Bromstens industriområde bör skolan förläggas dit istället för på bekostnad av Bromstens IP.
- Det framgår inte placering och mått på idrottshallen
- Rubriken är vilseledande och det kan tolkas som att idrottshallen ska uppföras vid Skogängsvägen
- För kort remisstid
- I en samrådsredogörelse från 2008-10-02 (Dnr 2006-07203-53) framkommer en massiv kritik mot bebyggelse av Bromstens idrottsplats och varken stadsbyggnadskontoret eller utbildningsförvaltningen har tagit till sig kritiken
- Exploateringen av Bromstens industriområde sker inte samordnat och området mellan Winguists väg och Duvbovägen är inte med i planen.

- För tio år sedan föreslog de lokala politiska föreningarna att den nya skolan skulle anläggas på industritomterna i anslutning till förskolan vid Bromstens gård.
- Beakta den förstörelse av socialt kapital som rivningen av det anrika klubbhuset och den utdragna byggtiden medför.
- Det vore bättre använda pengar om man köpte in industrifastigheterna mellan Duvbovägen och Winguists väg för skola
- Utbildningsförvaltningens planering har inte tagit hänsyn till att skolplatser erbjuds i friskolor, Ellen Keyskolan, och att platser kan iordningsställas i det tidigare fritidshemmet vid Bromstensskolan
- Utbildningsförvaltningen har inte redovisat om nybyggnadsområdet Spångadalen/Bromstengluggen tillfälligt och delvis kan försörjas med utbildningsplatser i Rinkeby respektive Rissne.

Övriga

Stockholms Fotbollsförbund

- Av de sex största idrotterna i Stockholm 2015 utgjorde fotbollens andel 49 % av alla idrottsaktiviteter.
- I Stockholms egen ungdomsserie, S:t Eriks-Cupen, deltar över 5000 lag som spelar över 33000 matcher per säsong. Av antalet lag som deltar är ca 25% tjejlag, vilket gör fotbollen till den absolut största och viktigaste sporten för unga tjejer i Stockholm.
- I Stockholm saknas det idag ett mycket stort antal fotbollsplaner för att tillfredsställa den efterfråga som finns inom breddfotbollen. Enbart i Stockholms kommun saknas det 32 fullstora 11-spelsytor
- Det är såklart ett samhälleligt misslyckande när inte barn och ungdomar kan erbjudas möjlighet att idrotta på rimliga villkor. Till och med Regeringen skickar idag ut direktiv om hur viktigt det är att barn och ungdomar motionerar och så kan vi inte ens erbjuda de barn som vill röra på sig möjlighet att göra så.
- Behovet av fotbollsytorna är stort i stadsdelen Spånga-Tensta och underskottet av planer är idag (2017-04-03) 3,7 fullstora 11-spelsytor. Till den siffran ska läggas framtida behov genom naturlig tillväxt i områdets föreningar och nyinflyttade som det planeras för. Fotbollförbundet ser därför med stor oro på de planer som finns för den konstgräsyta som finns anlagd på Bromstens IP. Med det underskott på yta som råder i området i kombination med planer på att tillföra 1800 nya lägenheter måste det ur alla vettiga perspektiv vara mer fotbollsytorna som skall till och inte mindre.

- För de föreningar som idag finns närvarande på Bromstens IP är andelen medlemmar med invandrarbakgrund betydande.
- Bromstens IK är en förening som gör stora samhällsinsatser. Deras arbete med att integrera ensamkommande barn i vårt samhälle är välkänt och bör på alla sätt uppmuntras. Bromstens IK är också en populär förening som växer med ca 20-25% per år men har som många föreningar i området redan idag svårt att hitta tider till sina medlemmar för träning och spel. Konsekvenserna att ta bort fotbollsytan i området skulle inte bara få stora negativa sportsliga konsekvenser utan också förhindra klubbar som Bromstens IK att fortsätta och utveckla det integrationsarbete de så förtjänstfullt utför.
- På Bromstens IP tränar och spelar också klubbarna Olympiacos FC och FK Bosna 08. Dessa är seniorklubbar med i stort sett enbart spelare med invandrarbakgrund.
- Geografiskt är Bromstens IP mer tillgängligt för barn och ungdomar boende i Tensta/Rinkeby än de som bor söder ut på grund av det järnvägsspår som skär av gångvägarna syd/väst om Bromstens IP.
- Med tillgänglig fakta om behov och dagens verksamhet på Bromstens IP anser Stockholms Fotbollförbunds att det tydligt framgår att Bromstens konstgräsplan skall behållas som den är idag och att området istället skall utvecklas med ytterligare en konstgräsplan på den naturgräsplan som ligger i området. Detta för att klara av dagens behov som finns i området och för att skapa möjligheter för de nya invånare som flyttar till Bromstensstaden att träna och spela fotboll.
- För att bygga ikapp det stora underskott av fotbollsytan som råder i området anser Stockholms Fotbollförbund att även Solhems IP snarast bör konverteras till en 11-spelsytan med konstgräs.

Bromstens villaägarförening

- för tät bebyggelse, antalet lägenheter har ökat från 1100 till ca 2000
- inte acceptabel placering av skola, idrottsbehovet är stort och Bromstens IP bör enbart användas för idrott.
- Skolorna i området behöver idrottsplatsen
- borttagandet av konstgräsplanen går emot mål om att satsa på folkhälsan
- Bromstens IP är en plats för integration för Järva
- Det är slöseri med skattepengar att riva konstgräsplanen
- Planeringsmissen att stryka planerad skola 2014 får inte rättas till med ett nytt missgrepp
- Alternativ plats för skolan är Bromstensgluggen

- I en stad behövs utrymme för idrott
- dåliga kommunikationer till Spånga, antalet resenärer till city kommer att öka kraftigt och det är redan idag svårt att få plats på pendeltåget
- brist på ytor för rekreation och sport men Rissneskogen finns att tillgå
- för lågt parkeringstal och det finns risk att villaområdet kommer att bli en välbesökt parkeringsplats
- för låga brandskyddskrav på husfasader
- även bilar bör inrymmas i gc-tunneln för att avlasta gatunätet

Stiftelsen fritidshemmet Solhemmet

- En ny skola kommer att påverka befintliga skolor negativt då det kan uppstå konflikter mellan elever
- Det blir större konkurrens om lek- och idrottsytor
- Det finns redan idag för få ytor för lek och idrott i området
- Idrottsföreningar och klubbar konkurrerar idag om idrottsytor för att kunna erbjuda ungdomar idrottsmöjligheter
- Bromstens IP behövs för båda föreningsliv och spontanidrott

Övriga privatpersoners synpunkter

Huvudfrågan i följande övrigas synpunkter är att bevara Bromstens IP:s bollplaner och framförallt bevara konstgräsplanen. De övriga motsätter sig därmed att en skola planeras på den norra bollplanen. Flera olika argument, frågor, klagomål, protester, missnöje och förslag på alternativa platser lyfts fram som kan sammanfattas enligt nedan:

- En minskning av spelytan kommer att försämra förutsättningarna för spelarna att utöva fotboll då det redan idag är fullbelagt på många tider av dygnet
- Förutsättningarna för det integrationsarbete som bedrivs i fotbollsklubben kommer att försämrars med minskad spelyta
- Det är anmärkningsvärt att granskningstiden förläggs till sommaren då få är hemma. Granskningstiden bör förlängas så att fler kan ta del av ärendet och yttra sig
- Det finns risk för att Bromstens IK går under med halverad spelyta
- Bromstens IP fungerar som en samlingspunkt för fotbollsspelare och anhöriga i Bromsten
- Bromstens IK tar ett socialt ansvar med låga avgifter och med integrationsarbetet av ensamkommande flyktingbarn
- Förslag på att köpa loss annan mark i området för skola
- Förslag på att bygga skolan på Solhems IP
- Det är slöseri med skattemedel att bygga en konstgräsplan som nu planeras att rivas

- En skola för Bromstensstaden bör placeras i Bromstensstaden
- Hur resulterade det i detta ogenomtänkta förslag?
- Bromstens IP är välanvänd av skolbarn från Ellenkeysskolan och Bromstensskolan
- Förslag på att planera in skolan i Bromstens industriområde
- En konstgräsplan för 11 spelare behövs på Bromstens IP då det går att träna året runt på konstgräs
- Bromstens IP fungerar som en park och offentlig yta
- Illustrationer av skolan redovisas inte
- Förslag på att planera för skola och idrott på fälten mellan Bromsten och Rinkeby eller på ytan mitt emot Rissne
- Hela området behövs till idrott för att även få plats med spontanidrott utöver organiserad idrott
- Varför riva en 3 år gammal konstgräsplan?
- Förslag på att bygga skolan på naturgräsplanen istället
- Spelytorna är idag fullbelagda och det är brist på tider att tillgå
- Förslag på att bygga skolan på ytan vid Sundbyskolan eller i anslutning till det nya området i Solvalla
- Varför kan inte konstgräsplanen få vara kvar?
- Den planerade konstgräsplanen kommer att bli mindre och kommer inte att räckas till
- Förslag på att ersätta tankstationen vid Spånga kyrkväg med en skola
- Att riva den enda fullstora fotbollsplanen i stadsdelen skapar inte en fungerande stadsdel
- Bromstens IK bidrar till integration mellan ungdomar från Bromsten och Rinkeby
- Barns hälsa kommer att påverkas om spelytan minskas
- Hur kan ni säkerställa att det endast är Bromstenslag som får spela på bollplanen?
- Varför har man bortsett från en skola i planeringen av Bromstensstaden fram till nu?
- Med Bromstensstaden utbyggd kommer behovet av fotbollsplaner öka ytterligare
- Varför bygga en skola när det redan finns tomma skolor i närheten?
- Hur kommer skolan att se ut och vilka konsekvenser får det för omgivningen?
- Varför kan inte skolan byggas i bostadsområdet? Om markägarna får bygga bostäder så ska staden få köpa mark till skola precis som med förskolor
- Att lägga konstgräs på Solhems BP är inte en kompensation för att en plan försvinner från Bromstens IP. Det går en osynlig gräns mellan Bromsten och Spånga och det är för långt för barnen att ta sig dit och ligger inte inom Bromstens

- IKs upptagningsområde. Det är även viktigt att planerna ligger nära klubbhuset
- Hur kan det vara möjligt att man först planerade in en skola och sedan tog bort den för att nu behöva en skola för 900 elever?
  - Bland de olika lösningarna för dagvattenmagasinet på fotbollsplanen så finns det risk för översvämning, omfattande skötsel, möjligen att planen måste läggas om efter skyfall och då blir obrukbar periodvis
  - Granskningen bör förlängas då granskningstiden förlades till sommarledigheten
  - Hur resonerar staden kring ungdomars hälsa eftersom idrottsytan minskas och möjligheten till idrott minskar?
  - Hur påverkas människor av förlängda resvägar till ersättningsidrottsytor om Bromstens IP:s yta minskas?
  - Hur resonerar staden kring ärendehanteringens med avseende på transparens och demokrati?
  - Hur resonerar staden kring barnrättsperspektivet?
  - Kopplingen mellan klubbhuset och bollplanen blir avskuret.
  - Hur ska trafiksituationen och säkerheten på Duvbovägen hanteras med ny skola?
  - Varför har man inte planerat tillsammans med idrotten?
  - Staden ignorerar idrottsbehovet
  - Vilka fördelar finns med att placera skolan på Bromstens IP?
  - Hur ser skolan ut och ska det byggas någon skola? Finns det konsekvensanalyser på en ny skola?
  - Bygg skola på industrimarken istället genom att köpa mark
  - Var kommer alla nya invånare att träna sin fysik?

Namninsamlingar mot planering av en skola på Bromstens IP
Totalt har det inkommit 1410 namnunderskrifter. Namnlistorna är inte granskade för dubletter eller liknande.

Protestlista: Riv inte Bromstens IP,
490 digitala underskrifter på ”Jag motsätter mig förslaget att Stockholms stad planerar att riva Bromstens IP för att bygga en skola.

Protestlista: Riv inte Bromstens IP,
131 underskrifter på ”Jag motsätter mig förslaget att Stockholms stad planerar att riva Bromstens IP för att bygga en skola.

Protestlista: Riv inte Bromstens IP,
76 underskrifter på ”Jag motsätter mig förslaget att Stockholms stad planerar att riva Bromstens IP för att bygga en skola.

Protestlista: Riv inte Bromstens IP,
275 underskrifter på ”Jag motsätter mig förslaget att Stockholms stad planerar att riva Bromstens IP för att bygga en skola.

Protestlista: Riv inte Bromstens IP,
374 underskrifter på ”Jag motsätter mig förslaget att Stockholms stad planerar att riva Bromstens IP för att bygga en skola.

Facebookgruppen Riv inte Bromstens IP,
64 namnunderskrifter

Synpunkter inkomna under samråd och granskning som ej tillgodosetts

- Byggnaden med 8 våningar bör sänkas. Byggnaden förblir 8 våningar.
- Kritik mot planering av en skola på Bromstens IP och förslag på alternativa platser. Bromstens IP är fortsatt planlagd för skola och idrott inför antagandet. Alternativa platser utreds dock fortfarande.
- Den planerade bebyggelsen blir för tät. Tätheten har inte förändrats inför antagande.
- Den planerade gc-tunneln under järnvägen bör öppnas för biltrafik. Biltrafik planeras ej i gc-tunneln.
- P-talet är för lågt. P-talet har inte ökats på.
- Området bör planeras utifrån ett beräknat högsta flöde (BHF) beträffande översvämning. BHF har inte utretts men området har dimensionerats utifrån ett 100-årsregn med klimatfaktor och extra säkerhetsmarginal i likhet med målarbanan.
- Planbestämmelser för buller bör föras in i plankartan. Bullerkrav kommer ej regleras i plankartan.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Markföroreningar

- Marken där skolan planeras ska utredas för markföroreningar.

MKN vatten

- De samlade konsekvenserna av exploateringen för vattenkvaliteten i Bällstaån ska redovisas tydligare i planbeskrivningen samt vilka åtgärder som säkerställer att MKN för vatten följs.

Översvämning/Dagvatten

- Stadsbyggnadskontoret kommer inte att utreda ett beräknat högsta flöde för Bromstensstaden. Bromstensstaden planeras med översvämningsskydd för 100-årsregn med klimatfaktor

(motsvarar 200-årsregn) och ytterligare säkerhetsmarginal ovanpå det på minst 1,2 meter upp till lägsta golvnivå för bostäder och skola. Därmed befinner vi oss på en högre säkerhetsnivå än den nyss antagna Mälarbanan. Lägsta golvnivå för bostäder ska vara +6,3 meter och för skola +6,0 meter. Alla bostäder har försetts med en högre lägsta golvnivå då människor vistas nattetid. Staden har kompletterat översvämningstuderingen med en beräkning av högsta dämningnivå för Bällstaån. Vid ett 100-årsregn med klimatfaktor beräknas högsta dämningnivå i Bällstaån vid Bromstensstaden vara +4,8 meter. Detta innebär att Bällstaån inte beräknas överstiga denna nivå vid ett klimatanpassat 100-årsregn. Skyddsmarginalen till lägsta golvnivå för skola är därmed 1,2 meter och för bostäder 1,5 meter över högsta dämningnivå.

- Staden har under planprocessens gång implementerat ett flertal åtgärder i och utanför planområdet för att kunna hantera översvämningar. Det har lett fram till att inga översvämningar inom planområdet förväntas uppstå vid ett 100-årsregn med klimatfaktor. I närområdet kommer även översvämningssituationen att förbättrats vid genomförande av detaljplanen samt åtgärder utanför detaljplanen som bedriv inom det lokala åtgärdsprogrammet för Bällstaån.
- Det är kommunen som avgör bedömningen av markens lämplighet för översvämning och vi bedömer att risken utöver 100-årsregn är såpass begränsad att det kan ske en avvägning med hänsyn till andra allmänna intressen som stadsbyggnadskontoret anser väger tyngre såsom bostadsförsörjning, förtätning av staden och omvandling av Bromstens industriområde till en trivsam och trygg stadsmiljö. Stadsbyggnadskontoret anser inte att det är rimligt att bostadskvarter ska säkras mycket mer än ett riksintresse och skyddsvärt objekt som Mälarbanan.
- Den planerade skyddsmuren mellan Gunhild 7 och gc-tunneln behövs inte längre då den uppdaterade dagvattenutredningen inte uppvisar översvämningar på Gunhild 7.
- Översvämningssituationen på Bromstens IP kommer att förbättras och det pågår ytterligare arbete för att få bort resterande översvämningar. Vid ett nytt skolbygge så säkras skolans verksamhet upp till en nivå på +6,0 meter vilket är ett skydd med stor marginal. Marken för skolan behöver höjas och troligtvis kalkcementstabiliseras på samma sätt som det kommer att göras för i stort sett hela Bromstensstaden.
- Vid översvämningar större än vid ett 100-årsregn så bräddar dagvattnet ut över allmän platsmark. Detta är avsiktligt utformat för att kunna hantera vattenmängderna och

stadsbyggnadskontoret ser inga andra alternativ att avleda så pass stora dagvattenmängder.

- I den uppdaterade dagvattenutredningen ger ett 100-årsregn med klimatfaktor nästintill inga översvämningar alls och förbättrar även översvämningssituationen i närområdet. Blåljusfordon kan ta sig fram på alla gator och inga entréer riskerar att svämmas över.
- En beskrivning av avrinningsområdet ska föras in i planbeskrivningen för förtydligande.
- På Gunhild 5 som idag är en fastighet planerar man att avleda dagvatten i ett öppet dike på innergårdarna ner mot Bällstaån. Vid en avstyckning i flera fastigheter måste en gemensamhetsanläggning bildas för hantering av dagvattendiket mellan fastigheterna. Detta ska beskrivas i planbeskrivningen. Stadsbyggnadskontoret bedömer att denna lösning är väl utformad för sitt syfte och mycket lämplig för att hantera dagvatten.

Luffart

- Riksintresset för luffart ska beskrivas i planbeskrivning.

Buller och vibration

- Planbestämmelser för buller kommer ej att regleras i plankartan då bullerförordningen följs.
- Planbestämmelser för vibration finns redan i plankartan.
- Bullerutredningarna har tagit hänsyn till reflekterande buller från planerad bebyggelse på Ferdinandfastigheterna.
- Bullernivåerna uppfylls utan bullerskyddsplank och utan glasskärmar mellan kvarteren enligt bullerutredningarna.

Risk

- Persontätheten och statistikunderlaget för farligt gods i riskutredningen ska uppdateras.
- Plankartan justeras med en 15 meters riskzon med prickmark från mälarbanan.
- Parkeringsplatser planeras närmare än 15 meter från spårmit och därav krävs ett skyddsplank mot Mälarbanan. I planbeskrivningen ska det beskrivas att underhållet av planket ska kunna ske helt på egen fastighet. Plankartan ändras så att bestämmelsen om skyddsplank inte tvingar fram skyddsplank i fastighetsgräns utan istället tillåter en flexibel placering.
- Brandrisken mot Mälarbanan har utretts och fasadernas utformning skyddas mot denna risk.

Geoteknik

- Den geotekniska utredningen ska förtydligas enligt SGI:s synpunkter.

- Marken för den planerade skolan ska utredas geotekniskt. I prövningen om startbesked innan skolan ska byggas så undersöks geotekniken och byggnaden måste uppföras på ett säkert och stabilt sätt som inte påverkar andra fastigheter.
- I plankartan finns redan en planbestämmelse under rubriken utförande som säkerställer att grundläggnings- och uppfyllnadsarbeten inte ska påverka järnvägen. Huruvida denna fråga ska avtalas mellan parter är en genomförandefråga som inte regleras i detaljplanen. I prövningen för startbesked kommer det säkerställas att markarbeten inte kommer att påverka järnvägen.
- Planbestämmelse som föreskriver stabilisering av marken ska föras in i plankartan och nuvarande planbestämmelse om markstabilisering ska ses över enligt SGI:s synpunkter.
- Geotekniska åtgärder som kc-pelare ska inte inkräkta på järnvägsfastigheten.
- Områden för kvicklera ska beskrivas i planbeskrivningen.
- Baserat på den kända situationen kring jordlager- och grundvattenförhållanden samt uppmätta halter av flyktiga ämnen grundvatten bedöms det idag inte finnas ett behov av skyddsåtgärder mot gasinträngning i byggnader för att platsen ska vara lämplig för bostadsbebyggelse. Om resultaten från de verifierande utredningarna visar att områdets lämplighet för bostadsbebyggelse är helt beroende av skyddsåtgärder och att dessa ska fungera över en lång tidsperiod bör även andra alternativ utredas. Dessa kan exempelvis vara att undvika bostäder i markplan eller att anlägga byggnader med en krypgrund/garage för att skapa en buffertzona mot ånginträngning. Byggnadstekniska åtgärder mot gasinträngning som implementeras kommer endast vara en del av de åtgärder som vidtas för att uppnå en långsiktigt säker boendemiljö.
- Markens plushöjder regleras för gatumarken. På kvartersmark regleras bostädernas och skolans lägsta golvnivå samt skydd av byggnader från översvämning upp till +4,9 meter. Stadsbyggnadskontoret anser att det utgör en tillräcklig reglering för att de nya marknivåerna ska efterlevas då marken måste möta upp byggnadernas entrénivåer.

Mälarbanan

- Utformningen av gc-tunnelns port ligger inte 0,5 meter in på kvartersmark. Det visade sig vara en miss i kartunderlaget.
- Stadsbyggnadskontoret bedömer att fyra meters avstånd mellan gc-tunnelns konstruktion och planerad bebyggelse är tillräckligt.
- Texten i planbeskrivningen beträffande spårläge ska revideras.

Fastighetsrättsliga frågor

- Servitutet i järnvägsplanen för teknikhus är inte platsbundet och kan därmed lösas genom tillfart från de nya planerade kvartersgatorna. Detta ska beskrivas i planbeskrivningen.
- Järnvägsplanens rättigheter ska nämnas i planbeskrivningen.
- I planbeskrivningen beskrivs ett avtalsservitut för järnväg på Gustav 1, vilket är korrekt, men kommer att avvecklas.

Trafik

- Skogängsvägen inrymmer dubbelsidig angöring.
- Övriga gator har antingen 18 meters vändradie eller genomfartsmöjlighet.
- En trafikutredning för skolan tas i nuläget fram.
- Antalet p-platser som behövs till den nya Bromstens IP ska tillgodoses i direkt anslutning på idrottsmark och i närområdet.
- P-talet för bostäderna är framtagna utifrån stadens riktlinjer för parkering. En ökad beläggning av befintliga parkeringsplatser i närområdet kan komma att ske och stadsbyggnadskontoret bedömer att det är en normal företeelse i en stad om förtätas.
- Gc-tunneln kommer inte att inrymma biltrafik. Enligt stadens riktlinjer så prioriteras gående och cyklister och detta blir en genväg för dessa trafikanter. Biltrafiken leds runt på befintligt trafiknät.
- Enligt den övergripande trafikutredningen för Bromstensstaden så kommer trafiken på Duvbovägen att minska trots tillkommande bostäder i Bromstensstaden. Detta beror på att när Förbifarten kommer att öppnas så försvinner en stor del genomfartstrafik på Duvbovägen. Antalet fordon per dygn förväntas minska till 3900 vilket är mycket lågt och därmed tillåter åtgärder såsom busshållplatser i timglasutformning. Det innebär att inga bilar alls kan passera när bussen står vid hållplatsen. Utformningen bidrar till långsammare biltrafik och en säkrare trafikmiljö för både bilar och gående. Den övergripande trafikutredningen ska bifogas de övriga utredningarna.

E1

- Användningsbestämmelse för elnätstation ska läggas till skoländamål på Bromstens IP.
- U-områden enligt anvisning ska införas på plankartan mellan Skogängsvägen och E1-området.
- Bärigheten i tillfartsväg på kvartersmark ska vara tillräcklig då även sobilar ska kunna angöra.
- Ledningsrätten i Borghöjdsvägen ligger utanför planområdet och kan inte påverkas.

Bebyggelseutformning

- Bostäder med entréer och förgårdsmark i bottenvåningen regleras endast där skrafferad zon finns. Om hela bottenvåningen utgörs av lokaler eller bostadskomplement gäller andra bestämmelser.
- Där skrafferad zon ej finns föreskrivs franska fönsterdörrar. Även terrassdörrar räknas in i bestämmelsen.
- Bebyggelsetätheten i området är noga utredd under en lång planprocess som säkerställer en god stadsmiljö. Våningsantalet i Bromstensstaden utgör i genomsnitt ca fem våningar, vilket är jämförbart med den framväxande skalan i Spånga centrum. Antalet lägenheter i området har höjts efter politiskt beslut i start-pm för planarbetet där bostäder även ska prövas mot Mäljarbanan. Med en stor bostadsbrist och i linje med politiska mål om en tät stad förespråkar stadsbyggnadskontoret en ökad bebyggelsetäthet.

Kollektivtrafik

Spånga station ligger inom gång- och cykelavstånd från planområdet och i dagsläget finns bussar som trafikerar Duvbovägen. Pendeltågstrafiken på Mäljarbanan kommer att utökas i framtiden dels när citytunnelns kapacitet kommer att användas bättre och dels när utbyggnaden till fyra spår genom Sundbyberg blir färdigställt 2028.

Stadsbyggnadskontoret bedömer att läget är väl försett med kapacitetsstark kollektivtrafik.

Bromstens IP

Förstudie på hur framtida funktioner skulle kunna inrymmas på Bromstens IP.

Illustration: Stadion arkitekter.

- Stadsbyggnadskontoret förespråkar kompensationsåtgärder om den befintliga konstgräsplanen tas bort i form av en ny 11-spels- och ny 7-spels- konstgräsplan på Bromstens IP samt av nytt konstgräs på Solhems BP. Ersättningsytorna ska vara klara innan nuvarande konstgräsplan tas bort. Även ytor för parkering, omklädning och rakbanor för friidrott ska ersättas och inrymmas inom Bromstens IP.
- Stadsbyggnadskontoret förespråkar ett dagvattenmagasin under jord som tillåter idrott året runt.
- Stadsbyggnadskontoret förespråkar att den planerade idrottshallen uppförs inom område markerat med skola och som en fullstor idrottshall med oberoende omklädningsrum för både hallen och bollplanerna.
- Den nuvarande konstgräsplanen kommer inte att rivas efter tre års användning. Om en skola är aktuell så kommer den troligtvis att byggas först ca 2022 vilket gör att konstgräsplanen får en livslängd på ca åtta år. Det innebär en god investering under de åtta år som idrottsförvaltningen har kunnat fördela fler speltider på konstgräs.
- Bromstens IP:s spelyta minskas med ca 25% men speltiderna kommer endast minskas ytterst markant då konstgräsytorna

ökar. Om en skola byggs så kommer hela Bromstens IP att omdisponeras för att optimera platsen så långt det går för att kunna säkra nästintill samma antal speltider som finns idag. Med en 11-spelsplan och en 7-spelsplan med konstgräs fås nästintill samma antal speltider som med nuvarande konstgräsplan och en naturgräsplan då naturgräsplanen behöver vila och inte alltid är spelbar i alla väder. Dessutom så tillkommer ytterligare speltider på Solhems bollplan med ett 11-spels konstgräs. Skolgården kommer även att utformas med en multiplan som är tillgänglig för träning efter skoltid. Till på det tillkommer en ny fullstor idrottshall som främjar andra idrotter och hälsa för området utöver enbart fotboll. Totalt blir tre 11-spelsplaner (konstgräs, naturgräs och grus) till två 11-spelsplaner och en 7-spelsplan (alla med konstgräs). Därmed kan Bromstens IK:s verksamhet fortsätta med dagens antal speltider och andra verksamheter tilldelas speltider på Solhems BP. Det totala antalet speltider ökar jämfört med idag.

- Med fler boende i de planerade bostäderna kommer det att bli fler ungdomar per bollplan jämfört med idag. Lokalisering av nya bollplaner i Spångadalen pågår inom programmet för Spångadalen men även där kommer fler människor att flytta in. Stadsbyggnadskontoret bedömer att i en växande stad där förtätning av bebyggelsen är ett politiskt mål och en nödvändighet för att klara av bostadsförsörjningen så kommer fler människor att behöva samsas om befintliga idrottsmöjligheter jämfört med tidigare.
- Stadsbyggnadskontoret anser att fotbollsplaner inte kan jämföras med parker och andra allmänt tillgängliga ytor då fotbollsplaner ofta är bokade och används enbart för en funktion och därmed exkluderar en majoritet av befolkningen.
- Bromstens IK:s klubbhus ska inte rivas i planarbetet. Klubben själva äger klubbhuset.
- Stadsbyggnadskontoret kan inte säkerställa var vissa fotbollslag spelar. Idrottsförvaltningen fördelar speltid till föreningar, klubbar och lag och kan prioritera tider och platser utifrån behov.
- I planarbetet har stadsbyggnadskontoret planerat tillsammans med idrottsförvaltningen och utbildningsförvaltningen i frågan om skola och idrott på Bromstens IP. Samtliga förvaltningar är överens och bedömer att nuvarande planförslag med kompensationsåtgärder är en framkomlig lösning utifrån rådande förutsättningar.
- Kopplingen mellan Bromstens IK:s klubbhus och fotbollsplanerna kommer att ske i Midgränd eller genom skolgården. Stadsbyggnadskontoret bedömer att den nya kopplingen blir gen och anses vara mycket nära då avståndet blir ca 70 meter.

- Fastigheten som ägs av Bromsten IK är ej med i planen och därmed planeras ej heller någon gångväg på den fastigheten som leder till att elever skulle passera genom fastigheten.
- Stadsbyggnadskontorets uppgift är att väga enskilda intressen mot allmänna intressen och bedömer att det allmänna intresset för skola och idrott väger tyngre än om någon enskild fastighet skulle påverkas negativt i form av en värdeminskning. Stadsbyggnadskontoret bedömer dock att grannfastigheterna snarare kommer att se en värdeökning när dessa får nära till både fotbollsplaner, idrottshall, skola och förskola. Dessa är normalt faktorer som ger värdeökningar.
- Fotbollsplanerna kommer att utformas enligt idrottsförvaltningens krav på mått och funktion
- Bromstens IP kommer fortsatt att användas av elever från Bromstensskolan och Ellen Keyskolan samt även av tillkommande barn från den nya skolan. På dagtid är fotbollsplanerna lågt nyttjade och då bereds plats för skolungdomarna.
- Stadsbyggnadskontorets uppgift är att väga olika intressen mot varandra och se till helheten. Med barnen i fokus väger både idrottsytor och behovet av nya skolor tungt. Därav har stadsbyggnadskontoret försökt att samordna, tillmötesgå och bereda plats för dessa intressen så långt det går utifrån rådande förutsättningar.

Alternativa placeringar av skolan

I planarbetet har alternativa platser för en etablering av en ny skola för 900 elever utretts. En förutsättning för en etablering av en ny skola är att marken redan ägs av staden eftersom exploateringskontoret inte köper in mark från privata fastighetsägare för skoländamål. Därmed kan en skola inte planeras inom Bromstens industriområde då majoriteten av marken är privatägd. Marken mellan Rinkeby och Bromsten och mellan Rissne och Bromsten planeras i dagsläget i programmet för Spångadalen. I programmet avser man redan att planera för ytterligare skola med 900 elever. Resterande mark är dels intecknad för andra ändamål och behov och ligger också dels för långt bort från upptagningsområdet Bromstens industriområde. Eftersom ett dagvattenmagasin ska uppföras närmast Ballstaån på Bromstens IP så kan skolan inte placeras på den södra delen av Bromstens IP. Enbart Solhems bollplan kvarstår som möjlig alternativ yta för en ny skola. Eftersom lokaliseringen fortfarande inte är definitiv så bedömde stadsbyggnadskontoret att användningen på Bromstens IP inte ska tvinga fram en skola utan enbart ge en möjlighet till skolanvändning, varför planen ställdes ut för granskning på nytt med en flexibel användning som tillåter både idrott och skola.

Denna möjlighet ska ses som ett sista alternativ om ingen annan bättre alternativ plats tillåter en skola för 900 elever. I nuläget pågår en fördjupad lokaliseringsstudie som utreder alternativa platser mer ingående. Stadsbyggnadskontoret bedömer dock Bromstens IP som den mest fördelaktiga platsen för en ny skola utifrån rådande förutsättningar och avstånd ifrån den planerade bebyggelsen med trygg och säker skolväg.

Skolsituationen i närområdet

- Enligt SAMS, samordnad skolplanering i Stockholm, som är ett förvaltningsövergripande arbete så har skolbehovet kartlagts och i dagsläget är alla skolor i närområdet fullbelagda och några planeras att byggas ut för att hantera situationen.
- Med planerade bostäder behövs ytterligare två nya skolor för 900 elever var, varav en har upptagningsområdet Bromstensstaden.
- Trots att tre skolor kan komma att ligga nära varandra så behövs alla tre för att kunna hantera den framväxande förtätningen i området. I SAMS lokaliseras den nya skolan till närområdet till Bromstensstaden.
- Stadsbyggnadskontoret bedömer att risken för polarisering mellan skolorna långt understiger fördelarna med att förse ett växande område med tillräckligt antal skolplatser. Utbildningsförvaltningen pekar själva ut platsen som fördelaktig.

Granskningstiden

Granskningar under sommaren är brukligt enligt stadsbyggnadskontorets riktlinjer. För de granskningar som sker under sommaren har stadsbyggnadskontoret själv valt att förlänga tiden för granskning från de lagstadgade två veckor till sex veckor. Planen granskades även på nytt under hösten under fyra veckor. Totalt har planen varit på granskning under tio veckor.

Den planerade skolan

- En skola för 900 elever på en tomt om 13500 kvm följer SISAB:s nyckeltal enligt scenario 3 och stadsbyggnadskontoret anser att ytan är rimlig i förhållande till användningen.
- Stadsbyggnadskontoret anser att den planerade skolgården utöver skoltid kommer att vara ett bättre alternativ för spontanidrott än fotbollsplaner som är bokade av föreningar. Skolgårdar är efter skoltid allmänt tillgängliga och kan ej bokas.
- Utformning och placering av skolan med idrottshall har hittills inte utretts i planarbetet mer än att den nödvändiga markytan har avsatts för att långsiktigt kunna inrymma en skola. Det beror på att det än så länge inte finns ett politiskt inriktningsbeslut på att det ska byggas en skola med idrottshall på Bromstens IP. Däremot har SISAB fått i uppdrag att utreda en möjlig placering

av en skola som kommer att läggas till i planbeskrivningen för ett tydligare beslutsunderlag.

- Skolan kan komma att placeras utmed Duvbovägen med huvudentré för en tryggare gatumiljö med uppsikt på gatan och förbipasserande samt med möjlighet till cykelparkering för eleverna.

Felaktig rubrik

Granskningen under hösten gjordes om och förlängdes ytterligare två veckor eftersom stavfel på adress och felaktiga fastigheter förekom. I det förändrade utskicket lades även adressen Duvbovägen till för att förtydliga läget.

Ärendehantering beträffande Bromstens IP

Stadsbyggnadskontoret har sedan 2006 planerat för en långsiktig utveckling av Bromstens industriområde. De gemensamma målsättningarna beslutades politiskt 2009 i kommunfullmäktige varpå kontoret har gått vidare med detaljplanering och genomförande av målsättningarna. Stadsplanering är en mycket långsiktig process som kräver politisk förankring i tidiga skeden för att stadens förvaltningar ska kunna samordnas och gemensamt uppfylla målbilden. Allt stadsbyggnadskontoret gör är allmänt tillgängligt och transparent enligt offentlighetsprincipen. Stadsbyggnadskontoret följer de lagstadgade krav om kommunikation med allmänheten enligt plan- och bygglagen.

2006 påbörjades ”Programmet för Bromstens industriområde” med syfte att utveckla Bromstens industriområde till bostadsområde - Bromstensstaden. I programmet föreslogs att hela Bromstens IP skulle bebyggas med en skola mot Duvbovägen och med bostäder mot ån. Under samrådet på programmet inkom synpunkter och kritik mot den föreslagna markanvändningen dels av idrottsklubben, Bromstens IK som använder idrottsplatsen, men även från idrottsnämnden som anser att en 11-spelsplan ska finnas i området. Stadsbyggnadskontoret tog till sig synpunkterna och ett reviderat förslag togs fram med en upprustad 11-spelsplan med konstgräs mot Bällstaån och med en skola mot Duvbovägen.

2009-03-18 godkändes programmet i kommunfullmäktige och blev därmed en gemensam målsättning för stadens förvaltningar. Planarbeten påbörjades men på grund av marknadsläget för bostäder och svåra mark/grundförhållanden drog processen ut på tiden.

2012 idrottsförvaltningen vill tidigarelägga utbyggnaden av konstgräsplanen och beslut om investering tas 2012-11-20 i idrottsnämnden. Vid samma tidpunkt meddelar utbildningsförvaltningen utifrån de befolkningsprognoser som för tidpunkten var aktuella att en ny skola i Bromsten inte behövs..

2014 anläggs en ny konstgräsplan mot Duvbovägen i strid mot programmet från 2009.

2015 startades detaljplanen för etapp 2 (Kvarteren Gustav 1, Gunhild 4, 5 och 7) och inför starten beslutas att utöka antalet bostäder på grund av bostadsbehovet och det centrala läget nära kapacitetsstark kollektivtrafik. Etapp 2 föreslås innehålla cirka 1000 bostäder, verksamheter i bottenvåningarna och en förskola. Under samrådet 2016 inkom synpunkter som starkt pekade på behovet av att i nuläget planera för en skola med cirka 900 elever i Bromsten. I SAMS, som är ett förvaltningsövergripande arbete inom staden där skolplaneringen har samordnats med planeringen för bostäder och den ökade befolkningsprognosen, har behovet av antal skolor i hela staden kartlagts. Utbildningsförvaltningen ser därmed förnyat behov av ytterligare en till två skolor i ett större närområde kring Bromsten/Spånga. Planer för utbyggnader av befintliga skolor utreds och ny skola planeras inom programmet för Spångadalen (Spångadalen, del av Akalla 4:1 och Bromsten 9:2 (diarienummer: 2016-02436).

2016 vann detaljplanen för etapp 1 (Kvarteret Tora m fl, diarienummer 2008-19226) laga kraft och innehåller cirka 650 bostäder, en upprustad Bällstaå, en ny stadspark och en förskola.

2017, efter samrådet för etapp 2, reviderades planförslaget för Bromstensstaden etapp 2 med utgångspunkt i att en skola för 900 elever ska möjliggöras på Bromstens IP mot Duvbovägen enligt programmet för Bromstens industriområde. I samarbete med idrottsförvaltningen tas ett åtgärds paket fram. Åtgärds paketet innebär att nuvarande 11-spelsplan med konstgräs kommer att flyttas till den södra delen av Bromstens IP och att en ny fullstor idrottshall och 7-spels konstgräsplan byggs, på det område där det i dag finns en 11-spels plan med naturgräs. Som kompensation för bortfallet av naturgräsplanen planeras Solhems bollplan att förses med konstgräs.

Stadsbyggnadskontorets sammanvägda ställningstagande

Stadsbyggnadskontoret bedömer att remissinstansernas yttranden och synpunkter kan hanteras genom uppdaterade utredningar, förtydliganden i planbeskrivningen och små justeringar i plankartan.

Länsstyrelsen rekommenderar att bostäder ska skyddas från ett beräknat högsta flöde (BHF) vid översvämning.

Stadsbyggnadskontoret bedömer utifrån framtagna utredningar och analyser att nivån för ett klimatanpassat 100-årsregn med därutöver ytterligare säkerhetsmarginal upp till lägsta golvnivå för skola och bostäder på 1,2 m respektive 1,5 m utgör en rimlig säkerhetsnivå.

Efter den första granskningen bedömde stadsbyggnadskontoret att de inkomna synpunkterna föranledde en ändring av användningen för Bromstens IP till att möjliggöra både skola och idrott, till skillnad från enbart skola. Därmed tvingar inte planen fram att det ska uppföras en skola på Bromstens IP, utan idrott är fortsatt en planenlig användning. Denna ändring ställdes ut för ny granskning .

Stadsbyggnadskontoret ser behovet av både skola och idrott i området och är insatt i problematiken när dessa funktioner konkurrerar om samma ytor på grund av den rådande bristen på allmän mark.

Kontoret bedömer att den ändrade planen med flexibel användning, är en lösning som delvis bemöter de inkomna synpunkterna, då möjligheten ges att fortsatt bedriva idrott på hela Bromstens IP.

Samtidigt kommer behovet av nya skolplatser i Bromsten att bli akut om det inte planeras för en ny skola, varför planen ger möjligheten att uppföra en skola på Bromstens IP, mot Duvbovägen. Denna möjlighet ska ses som ett sista alternativ om ingen bättre alternativ plats för en skola för 900 elever kan frigöras. I nuläget pågår en utredning av alternativa platser.

Om en skola byggs på Bromstens IP, minskar Bromstens IP:s spelyta med ca 25%, men speltiderna kommer endast att minskas marginellt. Med konstgräs på Solhems BP kommer speltiderna sammantaget att öka. Hela Bromstens IP kommer, om en skola byggs, att omdisponeras för att optimera platsen och säkra nästintill samma antal speltider som finns idag.

Utifrån rådande förutsättningar samt för att uppnå en trygg och säker skolväg för den planerade bostadsbebyggelsen, bedömer stadsbyggnadskontoret sammantaget att Bromstens IP är den mest fördelaktiga platsen för en ny skola.

Inkomna synpunkter föranleder följande förändringar av planförslaget.

Plankartan:

- nya u-områden från Skogängsvägen till E1-området
- förtydliganden av administrativa bestämmelser
- förtydligande av bestämmelsen om skyddsplank
- ny zon med prickmark inom 15 meter från järnvägen
- ny planbestämmelse som föreskriver kalkcementstabilisering eller likvärdig teknik för stabilisering av marken som ersätter bestämmelsen om att laster inte får tillföras lerjordar
- ny planbestämmelse som skyddar byggnader från översvämning upp till 100-årsnivån

Planbeskrivningen:

- uppdaterade utredningar och förtydliganden i frågor beträffande översvämning, dagvatten, miljökvalitetsnormer för dagvatten, risk, geoteknik, markföroreningar, fastighetsrättsliga frågor och skuggstudier.
- beskrivning av en möjlig disposition av en planerad skola och idrottshall och dess trafiksituation

Kontoret föreslår att förslag till detaljplan antas.

Monika Joelsson Vestlund
Planchef

Sebastian Wahlström Klampfl
stadsplanerare